

Експертний висновок
до законопроекту згідно зі статтею 27
Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

«Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення врегулювання заборгованості за спожиті енергоносії теплопостачальних та теплогенеруючих організацій, підприємств централізованого водопостачання і водовідведення» (реєстраційний № 3508-1 від 05.06.2020), внесений народним депутатом України Нагорняком С. В.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом вносяться зміни до Законів України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії», «Про виконавче провадження» та «Про місцеве самоврядування», а саме пропонується:

1) передбачити норму щодо відшкодування постачальникам природного газу та електричної енергії, заборгованість перед якими за спожитий природний газ та електричну енергію підлягає врегулюванню (з урахуванням неустойки (штрафів, пені), інфляційних нарахувань, процентів річних, нарахованих на заборгованість за енергоносії), додаткових витрат на сплату відсотків та інших витрат у зв'язку із запозиченням коштів з метою покриття касових розривів;

2) створити законодавчі підстави для здійснення компенсації з різниці в тарифах з державного та місцевих бюджетів;

3) створення цільових фондів у складі спеціального фонду місцевих бюджетів з метою надання та виконання органами місцевого самоврядування гарантій з виконання зобов'язань теплопостачальних або теплогенеруючих організації комунальної власності за договорами про реструктуризацію;

4) внести редакційні правки у зв'язку із оновленням термінології після набрання чинності Законами України «Про ринок електричної енергії» та «Про житлово-комунальні послуги».

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація проекту впливатиме на показники державного та місцевих бюджетів:

- пропонується відшкодування з державного бюджету постачальникам природного газу та електричної енергії додаткових витрат на сплату відсотків та інших витрат у зв'язку із запозиченням коштів з метою покриття касових розривів;

- передбачається проведення взаєморозрахунків для здійснення компенсації з різниці в тарифах з державного бюджету, що утворилася станом на 01.01.2016, та з державного та місцевих бюджетів на паритетних засадах (50 відсотків з державного та 50 відсотків з місцевих бюджетів);

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B04000009E0E2F0014838300](#)

Підписувач [Драганчук Юрій Олегович](#)

Дійсний з [24.04.2020 13:01:11](#) по [24.04.2022 13:01:11](#)

Міністерство фінансів України

47030-10-3/19641 від 01.07.2020

- фінансування гарантій, наданих органами місцевого самоврядування з метою виконання зобов'язань за договорами про реструктуризацію, за рахунок цільових фондів, створених у складі спеціального фонду місцевих бюджетів.

При цьому розробником у пояснювальній записці до законопроекту визначено, що фінансування з державного та місцевих бюджетів передбачених Законом заходів здійснюватиметься в межах дохідної та видаткової частин відповідних бюджетів.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Відповідно до пояснювальної записки до законопроекту обсяг залишку заборгованості з різниці в тарифах станом на 01.01.2016, що потребує фінансування з державного бюджету, становить 3,4 млрд гривень.

Обсягу заборгованості з різниці в тарифах, утвореної після 01.01.2016 станом на 01.05.2020, та джерел погашення (державний та місцеві бюджети) не визначено, оскільки пропонується, що обсяг такої заборгованості підлягає підтвердженню та визначається територіальними комісіями з питань узгодження з різниці в тарифах.

Стосовно надання компенсації постачальникам електричної енергії та природного газу та створення цільових фондів у складі спеціального фонду місцевих бюджетів суб'єктом права законодавчої ініціативи не надано розрахунків щодо обсягу витрат державного бюджету та фінансово-економічного обґрунтування з визначенням джерел наповнення цільових фондів місцевих бюджетів.

Необхідність подання розрахунків та фінансово-економічних обґрунтувань передбачено статтею 91 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 № 1861-VI.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація положень законопроекту вплине на виконання закону про Державний бюджет України в поточному періоді та потребуватиме внесення змін до нього. Разом з цим джерел покриття таких втрат не надано.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект не узгоджується з положенням статті 7 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) щодо дотримання принципу збалансованості, оскільки його реалізація призведе до розбалансування видатків та доходів Державного бюджету України.

Крім того, оскільки пропонується набрання чинності цим Законом з дня, наступного за днем його офіційного опублікування, законопроект не узгоджується зі статтею 27 Кодексу, якою встановлено, що закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження або збільшують витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня, що передують плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду, а

після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект не підтримується.

Щодо погашення заборгованості з різниці в тарифах

Статтею 4 Кодексу встановлено, що виключно законом про Державний бюджет України визначаються надходження та витрати Державного бюджету України.

Законом України від 16.07.2015 № 626-VIII «Про внесення змін до деяких законів України у сфері комунальних послуг» внесено зміни до низки законів, відповідно до яких з 1 січня 2016 року:

- забороняється НКРЕКП встановлювати тарифи, нижчі за економічно обґрунтований рівень;

- відшкодування втрат підприємств, що виникають протягом періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення органом, уповноваженим встановлювати тарифи, включається до тарифу відповідно до порядку формування тарифів.

Таким чином, відсутні правові підстави для компенсації з державного бюджету різниці в тарифах, яка виникає у підприємств з 2016 року.

Встановлення НКРЕКП та органами місцевого самоврядування економічно обґрунтованих тарифів, які не призводять до утворення заборгованості з різниці в тарифах, залежить від своєчасності надання суб'єктом господарювання заяви з відповідним комплектом розрахункових та підтвердних документів.

Листом від 06.04.2020 № 3933/18.4.1/7-20 НКРЕКП звертає увагу Мінфіну на необхідності врахування позиції Комісії під час розроблення та затвердження нормативно-правових актів щодо різниці в тарифах, яка полягає у тому, що бюджетні кошти не повинні спрямовуватись на покриття понаднормативних втрат і витрат води, теплової енергії, палива, електроенергії та інших ресурсів (що враховуються у фактичній собівартості), виникнення яких обумовлено недостатньо виваженою господарською діяльністю та призводить до неефективних результатів роботи підприємств водопровідно-каналізаційного господарства та теплоенергетики.

У зв'язку з цим утворення заборгованості з різниці в тарифах, у тому числі у зв'язку з несвоєчасним використанням права на перегляд тарифів, та обсяг такої заборгованості мають підтверджувати не територіальні комісії з питань узгодження з різниці в тарифах, як визначається в законопроекті, а органи, уповноважені встановлювати такі тарифи, з урахуванням термінів введення в дію економічно обґрунтованих тарифів на ці послуги та вилучення понаднормативних та інших необґрунтованих (неефективних) витрат підприємства, наявність яких визначено за результатами аналізу звітності ліцензіата цього органу.

Також відмітимо, що на сьогодні повноваження щодо встановлення тарифів на теплову енергію та комунальні послуги мають НКРЕКП і органи місцевого самоврядування, центральні органи державної влади. З урахуванням вимог статті 15 Закону України «Про ціни і ціноутворення» компенсація втрат комунальних підприємств, які не є ліцензіатами НКРЕКП, понесених унаслідок встановлення тарифів на рівні нижче економічно обґрунтованих, повинна здійснюватися за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Щодо відшкодування з державного бюджету постачальникам природного газу та електричної енергії додаткових витрат на сплату відсотків та інших витрат у зв'язку із запозиченням коштів з метою покриття касових розривів

У Законі України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» відсутні джерела для відшкодування вищезазначених витрат.

Статтею 67 Господарського кодексу України встановлено, що відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями, громадянами в усіх сферах господарської діяльності здійснюються на основі договорів.

Згідно із Цивільним кодексом України договір є обов'язковим для виконання сторонами (стаття 629) та боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання і на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом (стаття 625).

Щодо створення цільових фондів у складі спеціального фонду місцевих бюджетів

Статтею 13 Кодексу встановлено, що складовими частинами спеціального фонду бюджету є, зокрема, доходи бюджету (включаючи власні надходження бюджетних установ), які мають цільове спрямування, та видатки бюджету, що здійснюються за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду бюджету (у тому числі власних надходжень бюджетних установ).

Надходження спеціального фонду місцевих бюджетів визначені статтею 69¹ Кодексу, видатки, які здійснюються за рахунок таких надходжень, визначені частиною другою статті 71 та статтею 91 Кодексу, не передбачають видатків цільових фондів для реалізації заходів із врегулювання заборгованості за спожиті енергоносії теплопостачальних та теплогенеруючих організацій, підприємств централізованого водопостачання і водовідведення.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Юрій ДРАГАНЧУК